

Hudební výchova 8. A.

19. 4. - 3. 5.

Nové téma: **Tanec**

DÚ: zpracujte si do sešitu a připravte se na diskuzi (důležité máte tučně)

Lidový tanec je umělecký, realistický odraz ze života lidu. Lidé skrze něj zábavnou formou vyjadřovali a vyjadřují zcela nenásilně a přirozeně své životní situace, národní povahu a tradice. Dochází zde zároveň k vyváženému spojení umělecké složky hudební, pohybové i výtvarné (kroje).

Kos (1973) rozděluje historická období vývoje lidového tance na:

Nejstarší vrstvu,

která se vyznačuje obřadními tanci a chorovody, zasazuje do doby pohanských Slovanů. **Jedná se o tance nejčastěji ve formě chůze ruku v ruce za doprovodu jednoduché hudby nebo zpěvu. Patří sem svatební a pohřební tance, vynášení moreny, tance kolem svatojanských ohňů. Do této skupiny jsou také zařazovány mužské sólové tance zvané skoky.** Typickými zástupci jsou odzemky, které se vytvářely v souvislosti se stavěním salaší, verbuňky s tematikou verbování na vojnu a mnoho dalších jako cigán, marš, vovčácká atd. Muži je mohli tančit sólově i skupinově, kdy tanec byl obyčejně zahájen volným úvodem se zpěvem. Zařazují se sem i tance cechovní často prováděné s nástroji typickými pro dané cechovní povolání.

Druhou skupinu

zařazuje do období 16. a 17. století. **Typické jsou pro ni točivé tance s charakteristickým otáčením na místě, a to v páru i jednotlivě (především děvčata). Patří sem tance jako sedlácká, vrtěná, danaj, čardáš a další.**

Poslední období

spadá do 17., 18. a 19. století. **Je to doba tanců figurálních, při kterých se v průběhu jedné písně obměňuje ustálená řada krokových variací.** Dělí se na mladší (17. a 18. století), kam patří tance manžestr a **tance se střídavým taktem nazývané mateníky**, a starší (konec 18. a 19. století), kdy se figurální tance v časech národního obrození staly velice rozšířené a oblíbené. **Patří sem polonéza, valčík, mazurka, kvapík a polka.**

Lidové tance na území dnešní České republiky rozdělujeme také z pohledu místního. Naše lidová kultura se dělí na oblasti **západní**, kam patří Čechy a západní a střední Morava (Haná, Horácko, většina Podhorácka) a kde převažuje instrumentální typ folklóru. **Východní** oblast zasahuje do východní Moravy (Lašsko, Valašsko a Slovácko) s typickým vokálním typem folklóru.

Západní oblast

s instrumentálním typem folklóru obsahuje lidové písně převážně v durových tóninách, s molovými nebo archaickými tóninami se téměř nesetkáme. Písně jsou zřetelně členěné, často tanečně laděné a jsou komponovány často v třídobém rytmu. Původ instrumentálního charakteru písně nacházíme v barokní a klasické umělé hudbě. Typickými hudebními nástroji jsou housle, klarinety, dudy aj. Oblast Čech ještě dělíme podle charakteru hudby na území dudácké, kam spadají celé jižní a jihozápadní Čechy, a pro zbytek Čech je veden název území hudecké. V dudácké oblasti se vyskytují především tance točivé, kolečka a dokolečka, v ostatních místech jsou to především tance figurální (Binderová, 1990).

Východní oblast

s vokálním (zpěvným) typem folklóru je charakteristická točivými tanci. Hojně se používají měkké a tvrdé ale i archaické tóniny. Písně jsou složitě a bohatě rytmicky členěné, taneční písně jsou nejčastěji v 2/4 rytmu. V hudbě se často setkáme s lidovými nástroji jako píšťala, fujara a další (Binderová, 1990).

